

NYÍRACSAÉI ÉLET

ÁRA: 10Ft.

Történelem és népi kultúra

Készül Nyíracsaéi monográfiája

mennyien néprajz-kutató muzeológusok vagy egyetemi tanárok.

Dám László tanulmánya a település, építkezés és lakáskultúra hagyományos jegyeit gyűjti össze és dolgozza fel számos nagyon szép fényképpel, rajzzal illusztrálva. Kotics József a hagyományos földművelésről, Magyarj Mártá az állattartásról ír. Ők ketten dolgozzák fel a település paraszti kismesterségeinek, kisiparának máig fennmaradt néprajzi emlékeit is.

Bódi Erzsébet a falu népeinek hagyományos életeit, étkezési szokásait kutatja. Dankó Imre a közeledés, a teherhordás egykor használatos eszközeit, helyi jellegzetességeit örökítette meg tanulmányában. Az emberi élet fordulóihoz (születés - házasság, lakodalom - halál, temetés) kapcsolódó néphagyományok egy-egy fejezetét Zsadányi Tünde, Szalay Emőke és Ujváry Zoltán írják majd, míg a naptári ünnepekhez kötődő népszokásokat és a vallási élet néprajzi vonatkozásait Bartha Elek gyűjti össze. Zsupos Zoltán pedig a családhoz a munkához, a társadalmi kis-

közösségekhez, az olvasókörhöz kapcsolódó, máig fennmaradt hagyományokat kutatja.

- Úgy tudom, hogy a mű megjelenésének időpontja egy kissé eltolódott az eredeti elképzelésekhez képest.

- Igen, ez így van, de hát az első megbeszélések időpontja és a mai dátum között nagyon sok minden megváltozott. Lezajlott egy rendszerváltás, ami kétségessé tette illetve tehetette volna a monográfia sorsát. Hiszen egyáltalán nem volt biztos, hogy a falu vezetősége a helyen marad, hogy az önkormányzat elképzelései megegyeznek-e majd a falu volt vezetőinek elgondolásával a monográfiát illetően. Mivel alapvető személyi változások Nyíracsaéon nem történtek, így módon a mi kutatómunkánk körülményei is stabilizálódtak. A polgármester Úr levélben meg is erősítette, hogy továbbra is számítanak rank. Így a munka folytatódhatott.

Mint már említettem, a tanulmányok egy része már elkészült. A jövő év közepéig befejeződik valamennyi téma helyszíni anyaggyűjtése és feldolgozása, s ezt követően a kéziratokat szerkesztés alá vehetjük. Így a nyomdába adás várható ideje 1992. vége 1993. eleje, ami azt jelenti, hogy a mű 1993-ban meg is jelenhet.

- 1993-ban tehát Nyíracsaé is önálló helytörténeti, néprajzi igényű kiadvány birtokosa lesz, tegyük hozzá, a megye településeinek sorában csaknem utolsóként.

- Az utóbbi másfél évtizedben a megye csaknem valamennyi települése megjelentetett már ilyen vagy ehhez hasonló monográfiát vagy kisebb léptékű műveket, gyakran a helyi termelőszövetkezetek, vállalatok igen jelentős anyagi segítségével, vagy éppen a lakosság támogatásával. A nagyobb helységek közül szinte mindegyik, de az igény a kisebb falvak múltját óvó lakosaiban is megvan, hiszen falumonográfiával büszkélkedhet Báránd is például, vagy éppen oly kicsiny település is mint Bakonyszeg, a biharnagybajomi pedig hamarosan megjelenik.

Míndez azt mutatja, hogy a települések sorra ráébredtek arra, hogy milyen fontos egy-egy ilyen kiadvány saját múltjuk megismerése szempontjából. Ha nem örökítik meg e múltbeli emlékeket, néhány év múlva már ködbevész az az érték, amely ma még ott bújkál az idősebb emberek emlékezetében. Egy-egy ilyen mű megjelenése hosszú időre szóló, jelentős esemény a falu életében, amelyben méltó emléket állít a falu múltjának a jelenkori lakosság.

L. Zsadányi Tünde

Kárpótlási tájékoztató

Nyíracsaé Község Önkormányzata 1991. augusztus 12-ével kárpótlási tájékoztató irodát nyitott a volt takarékszövetkezet helyén, mellyel segítséget kíván nyújtani a kárpótlási törvény végrehajtásához, a lakosság részére. A kárpótlásra az igényt 1991. november 7-én éjfélig lehet a postán feladni az erre rendszeresített csomagban, melyet a postán lehet beszerezni. Fontos, hogy a kárpótlásra jogosultaknak a termőföldről annyi „F” jelű adatlapot kell kitölteni, ahány helyrajzi szám alatt fekszik a földje, amelyre a kárpótlást kéri. A kárpótlásra jogosultnak minden esetben telekkönyvi betét, teleknyomkönyvvel, vagy tulajdoni lappal kell igazolni a kárpótlás jogosságát. Amennyiben ezekkel az okmányokkal nem rendelkezik, a Földhivaltól lehet beszerezni, Debrecen, Iparkamara u. (volt Beloiannisz) 1-3. sz. alatt. Az eddigi tapasztalataink alapján községünkben a termőföld, erdő művelési águ területek miatt nyújtottak be kárpótlási igényt. Nehezen érthető a lakosság körében, hogy most az elszedett kárért (a földtulajdonért) csak kárpótlási jegyet ad az állam, mely alapján később történik a tulajdon jog rendezése. Aki úgy érzi, hogy sérelem érte, feltétlenül adja be a kárpótlási igényét. Ezt erősítette Dr. Hardicsai Béla is, a Megyei Kárpótlási Hivatal vezetője, amikor községünkben szakmai előadást tartott augusztus 27-én.

Az adatlapok kitöltése egyébként igen bonyolult, az önkormányzat ezért hozta létre a tájékoztató irodát, hogy ehhez segítséget adjon. Az országszerte elterjedt sajátos szakszervezeti forma nálunk más végrehajtás igényel a földtulajdon és használati viszonyok rendezésekor.

Patalanszki József

Szociális szolgáltatások

1. Szociális alapellátás. Szociális étkeztetésre jogosultak mindazok, akiket családi környezetben nem látnak el, vagy akik egészségi állapotuk vagy szociális helyzetük miatt erre nem képesek. Ingyenkonyhán azon személyek étkezhetnek, akik más módon nem képesek ételhez jutni. A család gondozás a család minden tagjára korlátár nélkül kiterjeszhető komplex és folyamatos gondozást nyújt. A házigon-

dozó-szolgálat saját lakáson nyújt segítséget a rászorult személyek, családok számára. A hajléktalanokról szálláshelyek biztosításával gondoskodik. 2. Alapellátást segítő helyi intézmény az idősök klubja, a fogyatékosok napközi otthona, a gondozóházak, a segítőház. 3. Bentlakásos intézmény, a szociális otthon, intézet, az egészségügyi gyermek- és ifjúságvédelmi intézmény.

Kiss József grafikája

tas járművezetés 12, hivatalos személy elleni erőszak 1, magánlaksértés 1, összesen: 84.

- Az adatokból azt látjuk, hogy a legjellemzőbb bűncselekmények a lopások.

Véleménye szerint a munkanélküliség, az életszínvonal romlása mennyiben járul hozzá a bűncselekmények gyakoriságához?

- A vagyon elleni bűncselekményeknél a megelőzési gondok enyhítése, valamint az eddig beállított életszínvonal tartása játszik döntő szerepet. E bűncselekmények leggyakrabban a mezőgazdasági termények, valamint a falopásokban mutatkoznak meg. Sajnos az is elősegíti ez este- ket, hogy a gazdasági egységekben a tulajdon védelme nem elfogadható. A mezőlo- páshoz nagyban hozzájárul, hogy nincsenek mezőőrök, vagy ha vannak is nem a beosztásuknak megfelelő, hanem szezonjellegű munkákat végeznek.

- Milyen adatokat tudna mondani a községünk lakosságát érintő bűncselekményekről? Melyek a legjellemzőbbek s ha összehasonlítaná a néhány évvel korábbi adatokat a mostanikkal, milyen változások vannak?

- Ha visszatérünk az előző évekre, s összehasonlítást végzünk, sajnos az emelkedés kb. 300 százalékos. Pontos adatokkal tudok szolgálni az 1989-90-es évekre vonatkozóan.

Emberölési kísérlet 1, súlyos testi sértés 3, könnyű testi sértés 2, garázdaság 5, rablás 1, betöréses lopás 6, társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett lopás 24, személynél tulajdon sérelmére elkövetett lopás 19, egyéb szabályok elmulasztása 9, it-

Közrend, közbiztonság

szonteladók, valamint a külföldi árusítók is hozzájárulnak a szabálysértések, kisebb bűncselekmények elkövetéséhez. Bizonyos időpontokra van ugyan engedély, de nem a meghatározott helyen árusítanak. Az állampolgároknak is jobban kell vigyáznuk vagyon tárgyaira. Ha kiépül a piacter, reméljük megoldódik a helyzet.

- Milyen arányban sikerült felderíteni a bűncselekményeket?

- Az esetek 63,5 százalékát.

- Hogyan viselkednek a bűnözők?

- Vannak akik hivatalos személy elleni erőszakot követnek el, vagy hivatalos személyt megsértene. Ilyen eset különösen erőszakos garázdaság megszakításakor lép fel. Ezekben az esetekben mindig feljelentésre kerül sor.

- Mit tesznek a bűnözés csökkentése érdekében?

Gondolok itt arra is, hogy elengedőnek tartja-e magát a községben a közrend, közbiztonság fenntartásában.

- Nem tudunk tenni semmit, nem tartom magam ele-

gendőnek, mint azt parancsnokaim sem tartották, sem a jelenlegi polgármesteri hivatal (volt községi tanács) több alkalommal került sor létszámbővítés kérelemre, melyet a főkapitányság vezetése elutasított.

- Megalakult falunkban a Polgár- és Vagyonvédelmi Egyesület, mi a feladata?

- Elsősorban a vagyon- tárgyak őrzése éjszakai járőrözések alkalmával, a közbiztonság fokozása. Különösen szombat esténként, egyéb rendezvények alkalmával tapasztalható alkoholt fogyasztott hangoskodó fiatalok csoportosulása a falu különböző pontjain. Zavarják a betegeket, öregeket, pihenni vágyókat, rongálják a tulajdonát.

- Mit tesznek a randalírozás, hangoskodók ellen? Növelik-e a szolgálatban levők létszámát, segítenek-e az önkéntes rendőrök?

- Nem növeljük a létszámot, tettenérés alkalmával figyelmeztetés, helyszíni bíróságolás, súlyosabb esetekben feljelentés történik. Volt olyan, amikor diszkrét alkalmával egy éjszaka 3 ittas jár-

művezetővel szemben került sor rendőri intézkedésre. Az önkéntes rendőrök segítik munkámat. Egy csoport működik 9 fővel, akik főleg figyelőszolgálatban és velem közterületi szolgálatban vesznek részt. Jelzéseket adnak a bűncselekmények elősegítő körülményekről. Sajnos el kell mondanom, hogy keveset teljesítik a községben szolgálatot egésznapos közterületi szolgálatban. Nyíracsaéon június 7-én voltam utoljára. Nagyon sok a körzeti megbízott nélküli maradt falu. Bennünket a váromspércsi rendőrörszól irányítanak, ott határozószék meg feladatainkat.

- Milyen a technikai ellátottság?

- A hír- és távközléssel elégedett vagyok, főleg amióta telefonközpontunk van, hiszen ezt megelőzően az éjszakai beszélgetésünket bárki lehallgathatta. Saját gépkocsimat használok szolgálati célra, átalánydíjat fizetek, mely az üzemanyagra sem elegendő.

- Ha jól tudom, ígéretet kapott a volt községi tanács, illetőleg a jelenlegi polgármesteri hivatal vezetőjétől, hogy adnak Önnek szolgálati gépkocsit.

- Ez nem valósult meg, mivel a gazdasági egységek vezetői anyagiakkal nem jár-

ultak hozzá a gépkocsi vásárlásához.

- Hogyan érzi magát az új épületben jobb körülmények között?

- Kedvezőbbek a munkafeltételek, erőszakos, garázda embereket rács mögé lehet zárni és egyszerre több személy kihallgatását is el lehet végezni. A megépült helyiségek közül kettő nincs kihasználva (garázs, kutya-ól).

- A rendőrök tekintélye csökken, s talán ehhez a közbiztonság emberei is nagyban hozzájárultak, mi erről a véleménye?

- Egyetértek. Ránk, becsültes rendőrökre nézve is tekintélyromboló, hogy olykor magas rangban lévő kollégáink megsértik a törvényt és a szolgálati szabályzatban foglaltakat.

- Köszönöm a beszélgetést és kívánom, hogy a következő találkozásunkkor kevesebb bűncselekményről, szabálysértésről számoljon be, kívánom eredményesen véggezze munkáját.

Kovács Ferencné

A református templom

A helybeliek számára megszokott látvány: a falu főútvonalainak metszéspontjában, a háromszög alakú Petőfi tér sarkában csendesen megbúvó kis református templom. Hatalmas fákkal, bokrokkal benőtt templomkertben áll a sok viharos évszázadot látott épület, a megye legrégebbi - eredetében Arpád-kori - jelenleg is működő temploma. S ha időnként turisták állnak meg, s figyelmesen szemlélik, akkor döbbenünk rá, hogy ez a falu legősibb, s egyben legértékesebb épülete, melyhez hasonló a közelben csak Szabolcs-Szatmár megyében Csarodán található, régi szépségében helyreállítva. A nyíracádi református templom egyszerű falusi templomaink közé tartozik. Építésének idejéről nincs okleveles adatunk. A régészeti kutatások szerint e terület őslakói a szlovák és hun-bolgár népek voltak. Majd a X. században a honfoglaló magyarság szállta meg. A XI. században a német eredetű Guth-Keled nemzetség birtokába került. Ekkor indulhatott meg a falu, mint állandó település kialakulása. A Guth-Keledék 1289-ben megosztották a birtokot, s feltehető, hogy ekkortájt épült a mai Nyíracád, akkor még Acsád faluban új templom. Református volt, a XIII. század folyamán épülhetett. Erre utal az épület alaprajza, felépítése, késő román, kora gótikus stílusa is. Vastag falával, keskeny ablakával később többször nyújtott biztonságot és védelmet a háborúskodások idején ide menekülőknél. Nem tudjuk, mikor indult meg újra a község benépese-dése és a templom helyreállítását a török veszedelem után. A falak tető nélkül álltak, félig lerombolva. A XVI-XVII. század folyamán a

község újra benépesült, s az országszerte megerősödött református hit itt is elterjedt. A XIX. század folyamán ké-szül el az első zsindelet, amely méltó az épülethez. Ezt többször megújítják. 1868-ban a porticusra népi barokk stílusban épült faragott bejárati ajtót építenek, s a templomot kipadlózzák. 1882-ben új haranglábat állítanak. 1902-ben a templom tetőszerkezetét horganyzott lemezzel fedték be, a falakat kijavították, a templom belső berendezését felújították, huszártornyt építettek a nyugati rész fölé. Ekkor került az előcsarnokra a ma is látható 1902-es évszám. Az eredetileg alacsonyabb szentélyt a hajóval azonos magasságig emelték. E felújítás hatalmas költségekkel járt, s a munkálatok során sokat veszített eredetiségéből az épület, bár a mai napig megőrítte középkori formáinak jórészt. E rekonstrukció során fedezték fel, hogy a mészréteg alatt a templom falait XIV. század végi falképek borítják. A felbecsülhetetlen értékű falképek akvarellmásolatait Gróh István készítette el, de mivel a restaurálásra nem jutott pénz, a freskókat 1930-ban ismét lemeszelték. Pillantsunk most a mészréteg alá, amelyet a jelenlegi feltárások során gondos kezek már lebontottak, s vizsgáljuk meg, milyen jeleneteket örökített meg 600 évvel ezelőtt a festő. Az első, ami szembetűnik, egy alacsony zöld vonal a diadalív belső oldalán. Ez tanuja annak a legendának, hogy a templom valamikor tó, mocsár közepén állt. A szentélyben lévő falképek a diadalív belső oldalán, a déli falon és a szentélyzárófalon láthatók. Ezek a képek a Golgota jelenet részleteit ábrázolják. Magas szárú keresztben

mellett. Ehhez 60 derék szál-fát adományozott Debrecen városa Gut erdejéből. A XIX. század folyamán ké-szül el az első zsindelet, amely méltó az épülethez. Ezt többször megújítják. 1868-ban a porticusra népi barokk stílusban épült faragott bejárati ajtót építenek, s a templomot kipadlózzák. 1882-ben új haranglábat állítanak. 1902-ben a templom tetőszerkezetét horganyzott lemezzel fedték be, a falakat kijavították, a templom belső berendezését felújították, huszártornyt építettek a nyugati rész fölé. Ekkor került az előcsarnokra a ma is látható 1902-es évszám. Az eredetileg alacsonyabb szentélyt a hajóval azonos magasságig emelték. E felújítás hatalmas költségekkel járt, s a munkálatok során sokat veszített eredetiségéből az épület, bár a mai napig megőrítte középkori formáinak jórészt. E rekonstrukció során fedezték fel, hogy a mészréteg alatt a templom falait XIV. század végi falképek borítják. A felbecsülhetetlen értékű falképek akvarellmásolatait Gróh István készítette el, de mivel a restaurálásra nem jutott pénz, a freskókat 1930-ban ismét lemeszelték. Pillantsunk most a mészréteg alá, amelyet a jelenlegi feltárások során gondos kezek már lebontottak, s vizsgáljuk meg, milyen jeleneteket örökített meg 600 évvel ezelőtt a festő. Az első, ami szembetűnik, egy alacsony zöld vonal a diadalív belső oldalán. Ez tanuja annak a legendának, hogy a templom valamikor tó, mocsár közepén állt. A szentélyben lévő falképek a diadalív belső oldalán, a déli falon és a szentélyzárófalon láthatók. Ezek a képek a Golgota jelenet részleteit ábrázolják. Magas szárú keresztben

Krisztus teste, a kereszt aljában három glóriával egybekapcsolt csoport nyomja, míg jobbra egyetlen malakit-zöld köpenyű figura foltja. A diadalíven lévő csillogó eleven freskó fehér, kék, vörös ruhába öltözött püspököt ábrázol, kezében furcsán hajló pásztorbottal, mely keresztet képező csigavonalban végződik és a csigáról hatalmas bojt lóg. A többi freskó apostolokat, szenteket (Szent Erzsébetet és Ilonát) s talán csatajelenetet ábrázol. E falfestmények értékét növeli az a tény, hogy megyének szegényes középkori műemlékekben, s tudomásunk szerint ez az egyetlen hely, ahol gótikus képeket rejt a vakolat. Múltunk emlékeinek megőrzése nélkül nem építhetjük jövőnkét. Ez a felismerés, s az épület egyre romló állaga figyelmeztet arra, hogy a felújítás elkerülhetetlen. 1988-ban indul a restaurálás a község és az egyház összefogásával, később külső támogatással. Elkészültek a tervak és Országos Műemléki Felügyelőség segítségével, s megindultak a munkák. Nándori Klára Ybl-díjas építésztervező vezetésével. Eddig megtörtént a belső vízszivárogtató rendszer kiépítése, az alap megerősítése, a falfazárító elektromos vezetékszerelés kiépítése és a harangláb. Következő feladat a templom tetőszerkezetének átépítése, a sekrestye eredeti állapotának megfelelő visszaállítása és a porticus ismételt megerősítése. A munkák elkészülte után olyan műemlék áll majd a falu központjában, amely értékenél, szépségénél fogva idevonzza az idegeneket, s remélhetőleg fellendíti a falu idegenforgalmát is.

Illés Gabriella

(Fotó: Szűcs)

Óvodai élet

Óvodánk 6 csoportos, 150 gyermek jár rendszeresen óvodába. Intézményünk reggel 7-től este 18 óráig tart nyitva, így Asz-szonyrészlől és Buzitáról is bejárnak az óvodába gyerekek autóbusszal. A pedagógusok az óvodai nevelési program alapján végzik feladataikat. A nevelési program korszerűnek tartjuk azért is mert gyermekcentrikus. Az 1991-92-es tanévtől a program átdolgozott kiadása is rendelkezésünkre áll, így lehetőségünk van a választásra, amellyel élni is szeretnénk. Ez alternatív lehetőséget ad a pedagógus számára. A jövőben nagyobb szerepet kell kapnia a mindennapi nevelői tevékenység során a tudatos megismerő és fejlesztő tevékenységnek. Az óvodai nevelés céljainak eléréséhez a családdal együtt a pedagógiai ráhatások egész sorát kell megtervezni. A gondozás, a közösségi élet megszervezése, kialakítása az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazodó differenciált alkalmazása, az óvónótól a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolását, elemzését és tervezését követeli. Az óvodáskorú gyermeknél a család és az óvoda együttesen a nevelés színterét és mintakörnyezetét a legnagyobb hatással alakítja a gyermekét.

Az óvoda a családi nevelésnek részben kiegészítésül, részben mintakörnyezetként szolgál. A pedagógus és a szülő jó kapcsolatának elmélyítése nagyon fontos a gyermek fejlődése érdekében. Az óvoda csak akkor tud felelős nevelőként kapcsolatot teremteni a szülővel, ha ismeri a családot, és számol azzal a többlettel amit a család nyújthat a neveléshez, de tudatosan kiegyenlíteni tö-

rekszik a hiányosságokat is. Ennek érdekében a nevelők családlátogatást fognak végezni. Egy-egy tervidőszak nevelési tervéhez több olyan feladat megfogalmazására van szükség, amit a szülőkkel közösen kívánunk elérni. Kapcsolatunk lényeges eleme, hogy a szülők folyamatosan tisztában legyenek azzal, miként vélekednek az óvodai nevelők gyermekeikről és mit tehetnek a fejlődés érdekében. A fejlettség szerinti beiskolázás még jobban szükségessé teszi a szülő és az óvoda együttműködését. Arra törekszünk a jövőben is, hogy az óvodát nyitottá tegyük a szülők számára, a szülői munkaközösségek formálását nélkül működjenek, döntési, véleményezési jogköröket gyakorolják, vegyenek részt az óvodai és családi nevelés egységének erősítésében.

Nyílt napok tartásával tájékoztatjuk a szülőket a csoportban folyó napi munkáról. A faliújságon megtekinthetik a gyermekek rajzait, kézimunkáit.

Az elkövetkező időkben szeretnénk a szülőket kirándulásokra, élményszerző sétákra meghívni, hogy érzékeltessük velük, hogy mire kell irányítani a gyermek figyelmét, érdeklődését. A nevelési tapasztalatok kötetlenebb formában, őszinte megnyilatkozások kapcsán cserélődhetnek ki az óvónók és szülők között. Ennek érdekében munkadelutánokat szerveznénk (barkácsolás, játékvajítás, textiljátékok készítése).

Keressük az együttműködés további lehetőségeit, hogy bővítsük a kapcsolat tartás formáit.

Kabály Ferencné

Útmutató szociális segélyhez

Az önkormányzatokra vonatkozó törvények megszületése új helyzetet teremtett a szociális segélyezés terén is, hiszen a hangsúly helyi szintre tevődött át. Az alábbiakban a Népjóléti Közlöny alapján ismertjük a segélyezés formáit, gyakorlati tanácsokkal kiegészítve. Az önkormányzatok jellegére, működésére, feladat- és hatáskörére vonatkozó törvények új helyzetet teremtettek a helyi önkormányzati képviselők, illetve szervezetek számára. Döntési szabadságuk jelentősen megnőtt, ezzel egy időben természetesen felelősségük is. Az ország csökkenő teljesítményével egyidejűleg csökken a felhasználható jövedelmek nagysága, ugyanakkor az infláció növekszik. Hasonlóképpen növekvő tendenciát mutat a munkanélküliség száma, valamint a lakosság egyes rétegei között felléphető életszínvonalbeli különbségek. Ilyen helyzetben a helyi önkormányzatok szerepe óhatatlanul megnő, időnként a szociális problémák mérséklésének egyedüli leteleményesívé válhatnak. A rendelkezésre álló anyagi erőforrások felhasználásáról, az elosztási arányokról döntenek. A parlament által jóváhagyott pénzeket túlmé-nő külső forrásokra az ön-

kormányzatok elsősorban a különféle helyi adókból, intézményi szolgáltatási díjakból, alapítványokból, pályázatokból, közös társulásokból, gazdálkodókkal, illetve más önkormányzatokkal való együttműködésből tehetnek szert. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi törvény a szociális alapellátást kötelező feladatként írja elő a helyi önkormányzatok számára. Ez magában foglalja egyrészt az anyagi (pénzbeni, valamint természetbeni) támogatások különböző formáit, másrészt meghatározott szociális szolgáltatásokra terjed ki. Az anyagi ellátások két csoportja: a rendszeres és rendkívüli segélyezés (szociális és nevelési), és valamilyen speciális szükségletre kapcsolódó támogatás (ápolási díj, közgyógyellátási igazolvány, gyermekintézményekben fizetendő térítési díj kedvezményezése, mozgássérültek üzemanyag-hozzájárulása, ingyenes tanszer- és tananyagellátás). A mai átmeneti időszakban az egyes ellátások igénybevételének feltételeit különböző jogszabályok határozzák meg, ám az önkormányzatok merlegelési lehetősége, döntési önállósága - különösen a támogatások odaítélésén terén a korábbinál mindenképpen nagyobb.

A rendszeres szociális segély összegének felső határa megegyezik a mindenkori öze-gy nyugdíj minimumával (1991. január 1-jétől a havi 600 forintos emeléssel együtt 5000 Ft.). A rendszeres nevelési segély minimuma havonta, gyermekenként a családi pótlék fele. A családi pótlék mértékének megállapításakor a két gyermek után, egyedülállóknak gyermekeként járó családi pótlék az irányadó ami január 1-jétől havi 2.900 Ft. Az ápolási díj a mindenkori minimális munkabér össze-géhez igazodik, jelenleg 5.800 forint. Januárban a fiatal házaspár lakáshoz juttatásához nyújtható központi támogatások megszűntek. A forrásokat (300 Ft/fő) az 1991. évi költségvetés az önkormányzatok számára megállapított kom-munális tevékenység 1400 forintos normatívájába építette be. Önkormányzati hatáskörbe tartozik eldönteni, hogy támogatást milyen feltételek mellett nyújtanak. A szociális szolgáltatások bi-zonyos köre - szociális étkeztetés, házi segítség, család-gondozás - az alapellátások körébe tartozik, más részük - az átmenetileg vagy időszakosan szállást nyújtó intézmények, bentlakásos otthonok stb. - szociális szak-ellátásnak minősülnek. Az

étkezés az a minimális szociális ellátás, amelyet minden településen biztosítani kell, legyen szó akár idősorról, akár gyermekről, akár önma-gáról gondoskodni nem képes felnőttről. A település nagysága, lakosságának demográfiai és szociális összetétele határozza meg azt, hogy milyen szolgáltatásokat szerveztek, és azokat milyen szervezeti keretben, intézményekben valósítják meg. A család-gondozás feladata a veszélyeztetett családok felkutatása, segítése. A család-segítő szolgálatok szociális és mentális alappeladatokat lát-nak el. Munkájukat segíti a házigondozó-szolgálat, amely a mindennapi élet folyamatos támaszt szolgáltatja. Intézményi háttérrel jelent-hetnek az idősök klubjai, gondozóházai, átmeneti szállások, fogytékosok nap-pali vagy hetes elhelyezését nyújtó intézményei, krizis-otthonok. A szociális ellátásokra az önkormányzatok gazdálkodá-sához rendelkezésre álló pénzeszközök forrásaiból származik. A legfontosabb forrás a személyi jövede-lemadó, a helyi bevételek, az állami hozzájárulás. Az állami támogatások nem egyes feladatokat finanszí-roznak, hanem a helyi for-rások kiegészítéséül szolgálhatnak.

Szerkesztői sorok

Van szerencsém bemu-tatkozni kedves nyíracádi olvasóinknak. A felelős szer-kesztő sorait olvassák. A most induló lap már csak azért is közel áll a szívemhez, mert ez a második újság (az életemben) amely Élet-nek nevezetük. Az elsőt nem a közreműködéssel indí-tották útnak, több elődöm is volt az Egyetemi Életnél, a debreceni egyetemek lapja-nál. S most az újabb a Nyír-acádi Élet. Az újszülött körül mindig jó dolog bábáskodni, jó nézni, hogyan fejlődik napról napra - havi lapról lévén szó - hó-napról-hónapra - a csecse-mő. Így nézem, nézzük mindannyian ezt az újságot, akik részt vállaltak útnakin-dításában. Persze nemcsak szép feladat, nehéz is a bá-báé. Az újszülöttet óvni kell

a széltől is. Érzékenyebb, minden betegsére hama-rabb fogékony. Megvannak a gyermekbetegségei is. Nem baj, majd kinövi őket. Mindezeket azok nevében is mondom, akikről cikkeket olvashatunk az első számban, sőt jövőd szerzőimk nevében is, akik természetesen az olvasók közül verubálód-nak. Remélhetőleg minél na-gyobb számban lesznek ilyenek. Egészen biztos, hogy ötezer ember közül soknak van megírni valója. A felelős szerkesztő is ígéri, hogy minden tudásával azon lesz, olvasmányos, érdekes újságot csináljunk itt a Nyír-ségben. Mindehhez kéri a kedves olvasók támogatását, s azt is: tekintsek tiszteltbeli polgárunknak, nyíracádinak.

Göz József

„Ilyen káosz még nem volt”

Felvásárlásról tényszerűen

Málnából 27 tonnát 1.307.000 forint értékben, uborkából 16 tonnát 267.000 forint értékben vásárolt fel az idén a Dózsa Mezőgazdasági Szakszövetkezet.

Szerződésünk a DEKO-val van. Az 1990-ben leadott zöldség-gyümölcs értékének nagyrészt (6 millió forintot) 1991-ben részletekben kaptuk meg napjainkig. Ebből következik, hogy az idén felvásárolt uborkából a tsz még egy fillért sem látott bár mi a termelőket kifizettük.

A gurulós málna felvásárlási ára 45.- Ft/kg volt. A felvásárolt mennyiséget folyamatosan fizetni nem tudtuk, mivel a tsz késedelmesen kapta meg a pénzt, ez oda vezetett, hogy sok termelő a szezon elején, vagy a közepén már sorsára hagyta a málnáját.

Uborkánál mióta a termelők ezzel foglalkoznak, ilyen káosz még sohasem volt. Túltermelés volt belőle. Korlátozott mennyiségben és minőségben lehetett csak szállítani, ami azt jelentette, hogy termelőinknek 70-80 százalékban a nyakán maradt az áru. Az átvételi ár olyan alacsony volt, hogy a termelési költséget se fedezte. (Sok esetben még a szedési költséget sem). Ez negatív hatással lesz a termelői kedvre, féltő, hogy a következő év-

ben esetleg hiány mutatkozik belőle.

A pritam paprika szedése szeptember elejére várható. Előrejelzés alapján az extra minőségnek jó ára lesz, de sok a beteg növény, sok helyen a paprika levele is hullik.

Paradicsom átvételre nem lehet számítani, 5 ha terület van a tsz-nek leszerződve, a DEKO nem veszi át az árut, ha igen, esetleg következő évi kifizetésre és olyan minimális áron, ami a szedési költséget se fedezi.

A dohányról azt gondoltuk, hogy legalább ez az egy áru menni fog. A hevesi dohány felvásárlása már megkezdődött, a tapasztalat az, hogy a minőségi követelményt (a szabványt) megszorították, egy osztállyal lejjebb veszik át. Ez várható lesz a nagylevelű esetében is. Fizetni tud majd a dohányipar.

Összegezve: Mióta a tsz a felvásárlást intézi, ilyen káosz még sohasem volt, ez nem a szövetkezet hibájából következett be. Meg tudjuk érteni a konzervgyárak problémáit is (piac nekik sincs, ahová szállíthatnának, így csak minimális a feldolgozásuk), de ebből még nem lesz pénz. A termelők így nagy bevételről, pénztől esnek el, csak a munka maradt nekik.

Csik József főagronómus

Táborélet

1991

Kölcsey olvasótábor

Itt nyolc tanuló vett részt Illés Gabriella táborvezetésével. A Szatmár-Beregi táj néprajzi műemléki nevezettségével, kézműves hagyományával a Báthory családi történetével ismerkedtek meg. Apró kerámiákat készítettek, önismereti foglalkozásokon vettek részt. Nagy sikere volt a táncszínház, a modern táncestnek, a komolyzenei foglalkozásoknak. A fakultációs csoport 10 tagja 7 napos táborozásra Vizsolyba ment, Moczok Gyuláné irányító tanárral. Gyalogosan eljutottak a Zemplén hegység csodálatos pontjaira, Boldogkőváraljára, a Regéci várromhoz. Külön érdekesség volt számukra a Kötenger, a források jéghideg vize, a gönczi strandolás. Túrúikon tájházak gyűjteményeit, múzeumok, műemlékek segítették a környék megismerését.

Citeratábor

A nemzetközi táborban Cseh és szlovák, kanadai magyarokkal közös táborban sok új népdalt ismerhetett meg 9 nyírcsádi gyermek és a citerások vezetője: Kabály Ferenc. A zeneelmélet, repertoár bővítése mellett személyes barátságok szövődtek. A citerabarátok klubja szervezésében lezajlott egyhetes tábor végén az itt tanult népdalokat gálaműsorban mutatták be a vendégeknek, a szülőknél.

Alpok-alja

Négy gyermek két héttel pihent. Egésznapos utazás után jutottak el a táborhelyre, ahol díszes kastélyban kaptak szállást. Eljutottak a Dunántúl legmagasabb csú-

csára, Írottköre. A fertőd-nagycenki, bükkfürdői kirándulás emlékezetes marad számukra. Minden természeti kincs hegy, víz, erdő segített abban, hogy a gyermekek kellemesen töltsék a pihenés napjait.

Olvasótábor

Két tanuló a hortobágyi cigány olvasótáborban vett részt. A változatos irodalmi, népzenei programok mellett kirándulásokat, túrákat tettek a környéken. Önismereti foglalkozásokon kommunikációs és viselkedési ismereteket szereztek.

Iskolai tábor

Az idei iskolai táborozást - a megszokottól eltérően, mert korábban a Balatonnál volt - Velencei tó partján, Sukorón rendeztük. A tábor festői környezetben az egész tóra kilátást adó helyen került el. Sajnos az idő nem volt kegyes. Nagyrészt esős, szeles napok voltak, de így sem szükkültek programok. A Velencei-hegység kitűnő túrára adott lehetőséget, látták az Angelika forrást, az Ingóköveket és eljutottak a Pákozdi emlékműhöz is. A faluban megnézték a néprajzi házat, orgona és fuvola koncertet hallgattak a szomszédos templomban. Rendeztek rajzversenyt, diszkót, megünnepelték a névnapokat és sok dalt tanultak. Az igazi mégis csak az utolsó két nap volt, hiszen ekkor végre strandolni is tudtak. A 22 gyermek fájó szívvel indult haza és azzal a kéréssel fordultak Kabályné Pazonyi Erika táborvezetőhöz, hogy jövőre is szervezzék meg ezt a tábort.

Apróhirdetések

Szerkesztőségünk a vállalkozók tevékenységét is elősegítendő rendszeresen közöl hirdetéseket is a községbeli igényeknek megfelelően. A hirdetések és előfizetésekkel kapcsolatban Kövér Gáborné könyvtárvezető áll kedves olvasóink rendelkezésére. Díjzabásunk: Apróhirdetés: szavanként 15 forint. Keretes hirdetések 1/16-od újságoldal 1400,

1/8-ad újságoldal 2800, 1/4-ad újságoldal 5600 forint

1 db. utánfutó eladó. Érdeklődni lehet Patalenszki Mihály Ady E. u. 2. sz. alatti lakosnál.

Video Baráti kört indítunk. Jelentkezni lehet a Községi Könyvtárban

Önkormányzati hírek

- Piacter kiépítése kezdődött meg a község központjában. Az elárúsító asztalok mellett a vállalkozók pavilonokat is építhetnek a közművesített területen. A pavilon a vállalkozók tulajdona lesz, a területért bérleti díjat kell fizetni. A pavilonok termei megtekinthetők a Polgármesteri Hivatalban.

- Bővül az iskolai ebédlő még ebben az évben. Az 58 négyzetméteres bővítésre a napközi otthon ebédlőjének szükségessége miatt kerül sor. A költségeket a községi önkormányzat viseli és egyúttal elkészül az iskolaudvar hátsó kerítése is.

- Az általános iskolai tanulók részére a község önkormányzata megvásárolta az iskolai tankönyveket. A népjóléti bizottság döntése értelmében az iskolai tanulók és az óvodások szülei gyermekenként 1.000 forintot szülői kezűvel támogatásban részesültek, ugyanezt az összeget kapják a gimnáziumban és szakközépiskolában tanulók, iskolalátogatási igazolás ellenében.

LEVÉL AZ OLVASÓTÓL

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Örömmel vettük a község lapjának a megindítását, olvastunk benne a falu életéről, elmondhatjuk véleményünket. Az Ön nevét már ismerjük a Hajdú-Bihari Naplóból, köszönjük a munkáját, előfizetői leszünk a Nyírcsádi Életnek. Az első számmal kapcsolatban többünknek a következő a véleménye: Úgy gondoljuk, az anyakönyvi hírek, születések, házasságkötések, stb. nem nagyon érdeklik a falu lakosságát, hiszen olyan kicsi ez a közösség, hogy tudunk róla.

Jó lenne megismerni kiket láttak a Szociális Bizottság tagjai ezek között

- Az önkormányzat kárpótlási tájékoztató irodája augusztus 12-én kezdte meg működését, november 7-ig ad segítséget a kárpótlási nyomtatványok kitöltéséhez. Az iroda a Kossuth utcán a volt takarékszövetkezet helyén működik.

- Szemétszállítási időpontok az ősz folyamán:
Szeptember: 14-28
október: 12-26.

- Nyírcsád Község Képviselettestülete bérbeadja a volt buszgarázs épületét, részletes felvilágosítást a polgármesteri hivatal építési előadója ad.

Jelentkezési határidő: 1991. szeptember 30.

Önkormányzati hírek

Augusztus 20-i Szent István napi rendezvényeink sorában öregek napját tartottak a művelődési házban. Kétszázötven idős ember hallgatta meg az ünnepi műsort.

„eleteseknek”. Gondoljuk nem titok a nevelési segélyezett és a szociális segélyezett névsora sem.

Reméljük e levél megjelenhet az újságban, gondolatainkat megírjuk, vagy elmondjuk majd a Főszerkesztő Úrnak, hiszen több dologban hiába fordulunk a Polgármesteri Hivatal alkalmazottjaihoz.

Köszönjük a meghallgatást, kérjük a véleményünk képviselését. Munkájához erőt, egészséget kívánunk:

Koszorús Györgyné özv. Gordán Gyuláné, Gordán Zoltán, Gordán Gyula, Gordán Gyuláné, Raténé Dr. Gordán Mária, Roth Zoltán.

Moziműsor

09.15. Elit kommandó (amerikai akció) K3 14 éven alul nem ajánlott.
09.20. Csillagember (amerikai társadalmi dráma) K1.
09.22. Vörös játék (amerikai akció) K2 14 éven alul nem ajánlott.
09.27. Az Istenek fegyvere (Hong-Kongi társadalmi dráma)

K2 09.29. Kutyaparadicsom (olasz családi vígjáték) K2. 10.04. Leszámolás (Bosszúvágó IV.) amerikai film K2.

(K2 kiemelt helyár 30 forint, K1 kiemelt helyár 24 forint, K3 kiemelt helyár 40 forint) Az előadások kezdete 18 óráig.

Kiegészítések

Első számunk két információjához kívánczok kiegészítés. Az első oldalon lévő beköszöntő cikkben a szponzorok neveit hiányosan közöltük. Megerősítjük, hogy a pénzügyi támogatók között mind a Dózsa, mind a

Győzelem szövetkezet szerepel.

A művelődési ház elmúlt időszakbeli tevékenységéről szóló második oldalunkban nem írtuk meg, hogy a Magyar Demokrata Fórum rendezvényeit is ott tartották meg.

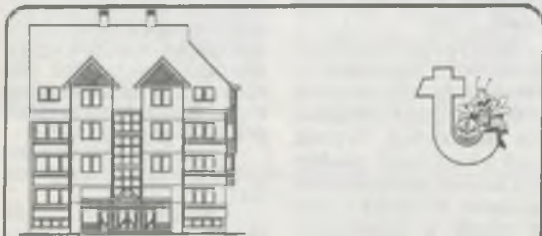
Anyakönyv

Házasságok: Konecz Csaba és Szabó Szilvia július 27, Vajda János és Erdei Éva augusztus 17, Tóth Tibor és Tamás Andrea augusztus 24.

István augusztus 12, Szávó Andrásné szül: Váradi Julianna augusztus 17.

Halálozások: Vizslóczy Mihályné szül. Patalenszki Erzsébet augusztus 3., Hajas

Születések: Csehely Csilla július 15, Bálega Kitti július 23, Kovács Benjamin augusztus 7, Tamás Péter augusztus 13.

Lakást nyerhet

a TAKARÉKSZÖVETKEZETNÉL, ha „OTTHON”

lakásnyeremény-sorsjegyet vásárol.

Ára: 500 Ft

Húzás: 1992. február 7-én este 20 óra a debreceni Aranybika Szálló éttermében

Nyeremények:

Debrecen, Szabadság u. 81. szám alatti társasházban lévő lakások.

I. nyeremény: II. emeleti, 83,4 nm-es lakás.
II. nyeremény: III. emeleti, 81,0 nm-es lakás.

A lakások értéke: 35 000 Ft/nm

A sorsjegyek megvásárolhatók a megye valamennyi takarékszövetkezeti egységében, az Aranybika Cívis Service Bt-nél, valamint a postai kézbesítőknél.

VÁMOSPÉRC S ÉS VIDÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET